критичність і закритість, як характеристики соціальної взаємодії, стали значною перешкодою у відновленні соціальних зв'язків, втому числі і з близькими людьми. Зрозуміло, що військовослужбовці-учасники бойових дій, які взагалі не мають підтримки близьких людей, складають групу ризику розвитку ПТСР.

Корсун С.І., професор кафедри психології та соціології Університету Державної фіскальної служби України кандидат психологічних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ОТРИМАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРАЦІВНИКАМИ ДФС УКРАЇНИ – УЧАСНИКАМИ АТО

З січня 2015 року на лінії розмежування у зоні АТО розпочав свою роботу спеціальний підрозділ державної фіскальної служби «Фантом». Зазначений підрозділ сформовано з понад 120 офіцерів-добровольців податкової міліції, які несуть службу в зоні АТО, перешкоджаючи незаконному переміщенню товарів через умовний кордон на сході країни. Працюють вони у двох напрямах: на офіційних переходах, пунктах пропуску, де контролюють вантажні шляхи, автомобільні та залізничні переїзди, а також у складі мобільних груп патрулюють лінію розмежування.

Відзначаючи першу річницю створення спеціального підрозділу Голова ДФС Роман Насіров, зокрема зауважив: «За короткий час нам вдалося створити високопрофесійний і добре оснащений підрозділ, здатний виконувати складні і підчас небезпечні для життя завдання. У «Фантомі» служать спеціально підготовлені офіцери –добровольці, справжні фахівці оперативно-розшукової справи. Вони здатні приймати зважені рішення, ефективно протидіяти злочинності та захистити наших громадян.

Створили «Фантом» наприкінці січня минулого року для врегулювання складної ситуації з переміщенням товарів з неконтрольованої території. За цей час відбулося чотири ротації працівників цього спецпідрозділу, в лавах якого загалом служить 521 офіцер податкової міліції. Ризикуючи своїм життям вони разом зі своїми колегами з інших правоохоронних органів

у складі зведених мобільних груп контролюють лінію розмежування. Завдяки їх роботі на ринки України не потрапила значна кількість контрабандних та фальсифікованих товарів.

Протягом 2015–2016 року співробітниками спецпідрозділу ДФС «Фантом» спільно з працівниками СБУ, МВС та ДПС упереджено незаконний перетин поза межами контрольних пунктів в'їзду/виїзду товарно-матеріальних цінностей, яких вилучено на загальну суму понад 210 млн. грн. Заходи проводилися у рамках роботи зведених мобільних груп по контролю за протиправним переміщенням вантажів (товарів) через лінію розмежування відповідно до Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей. За вказаний період вилучено підакцизних товарів на суму майже 27 млн. грн., тютюнових та горілчаних виробів на 10,6 млн. грн. та 23,5 млн. грн. відповідно, спирту – на 769 тис. грн., лікарських засобів – на 42,8 млн. грн., продуктів харчування – на 58,5 млн. грн., ювелірних виробів – на 2 млн. грн. тощо. Крім того, у ході здійснення контрольно-перевірочних заходів виявлено та вилучено з незаконного обігу готівкових коштів на загальну суму 136 млн. грн.. та 400 шт. банківських карт. З них понад 14,3 млн. грн.. – вилучено у 2016 році. На підставі отриманих матеріалів за вказаними фактами зареєстровано і внесено у Єдиний державний реєстр досудових розслідувань 136 кримінальних проваджень. З них – 34 кримінальних провадження за ознаками злочину, передбаченого ст. 212 КК України (ухилення від спати податків), 31 – за ст. 204 КК України (незаконне виготовлення, зберігання та збут підакцизних товарів), 17 – за ст. 258-5 КК України (фінансування тероризму).

Засоби масової інформації рапортують, що час від часу відбувається ротація, і податкових міліціонерів змінюють на посту їхні колеги. А тих, хто повертається на робочі місця, зустрічають як героїв.

На превеликий жаль, людину яка пройшла через горнило бойових дій, зазнала психологічних перенавантажень та травм, короткочасно може потішити, що її зустрічають як героя, але це не знімає з порядку денного усі накопичені та відтерміновані стресові розлади. А тут ми спостерігаємо низку проблем, що не

лише не сприяють психологічній реабілітації податківців, а навіть створюють певні перешкоди під час адаптації зазначених учасників АТО до мирного життя.

По-перше. Відсутність відомчої системи психологічної допомоги в системі органів ДФС України.

По-друге. Недосконалість нормативно-правового забезпечення діяльності спеціального підрозділу та Головного міжрегіонального управління оперативного забезпечення зони проведення АТО.

По-третє. Неврегульованість питання щодо отримання статусу учасника бойових дій працівниками податкової міліції ДФС України, що несли службу в складі підрозділу «Фантом» в зоні проведення АТО. Лише 24 березня 2016 року набирають чинності зміни до законодавства відповідно до яких працівникам підрозділів оперативного забезпечення зон проведення АТО надається відповідний статус – статус учасника бойових дій, інваліда війни, або членам їх сімей (у разі їх смерті) – статус члена сім'ї загиблого.

Левенець О.А., професор кафедри юридичної психології НАВС, кандидат психологічних наук, доцент

ДИНАМІКА ОСОБИСТІСНИХ ЗМІН ТА ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Участь у бойових діях є стресом виключного характеру, який може викликати загальний дистрес практично у кожної людини. Загальновідомо, що на відміну від багатьох інших стресових ситуацій, участь у війні може бути психічною травмою з віддаленими наслідками, що призводить до помітних змін травматичного характеру у свідомості військових. Особливості військової діяльності ставлять жорсткі вимоги до особистісних рис військовослужбовців, передбачають певну ієрархію цінностей, у якій національні, громадянські цінності мають незаперечний пріоритет перед особистими. Тому важливим, на наш погляд, є дослідження особливостей ціннісних орієнтацій військовослужбовців, що повернулися з зони антитерористичних операцій.